

U zult met vreugde water scheppen

Jesaja 12:3

majiem chajiem – levend water

Dr. Julia Blum

UITGEVERIJ TOETSSTEEN
WWW.TOETSSTEEN-BOEKEN.NL

U zult met vreugde water scheppen (Jes. 12:3)
majiem chajiem – levend water

ISBN 9789492818171

© 2023 Uitgeverij Toetssteen
Egginklaan 4 - 6
NL 7971 CA Havelte

Unlocking the Scriptures © 2019 Julia Blum
Vertaling: Klaas de Jong
Redactie: Wiebe Dijkstra, Bertie de Jong-Hovinga

Ontwerp omslag: Door Ontwerpt
Opmaak: Gewoon Geertje

Inhoud

Aandachtspunten voor de Nederlandse lezers	9
Inleiding	13
Deel 1: De verborgen schatten in de Hebreeuwse schrift	15
Hoofdstuk één: In het begin – Beresjiet	17
1. In het begin	19
2. De Geest van God	21
3. De verjaardag van de schepping	23
4. Naar Gods beeld	25
5. Adam	27
6. Een nieuwe lezing van het oude verhaal: wie werd eerst geschapen?	29
7. Niet meer dan een hulpje?	31
8. Kleren van dierenvellen in plaats van licht	33
9. Een onbekend element in de geschiedenis van de zondvloed	35
10. De verborgen waarschuwing	37
11. Wat zegt de naam Noach?	39
12. Het geheim van genade vinden	41
13. Met pek bestrijken of verzoenen	43
Hoofdstuk twee: De aartsvaders	45
14. Misraïm – meer dan zomaar een naam	47
15. Tussen het Huis van God en een ruïne	49

16. Een persoonlijk drama of nationale geschiedenis?	51
17. Twee koningen	53
18. De diepste pijn en de diepste troost	57
19. Kleine verandering, grote uitwerking	61
20. Gast of gasten?	63
21. De hitte van de dag	65
22. Wat zag Sara?	67
23. God en HEERE	69
24. Hoe oud was Isaak?	71
25. Waar ging Isaak daarna naar toe?	73
26. Het fascinerende detail	75
27. De eerste liefde	77
28. Een biddende echtgenoot	79
29. Broederliefde?	81
30. Waarom had Isaak Esau lief?	83
31. De zegen van Abraham – Birkat Avraham	85
32. Joodse gebeden	87
33. Eerst omhoog, dan omlaag	89
34. Leeftijd geen belemmering	91
35. Wat had Jakob gestolen?	93
36. Twee legers	95
37. Wat krom is, zal recht worden	97
38. De lange nacht van ballingschap	99
39. Gunstig stemmen of verzoenen?	101
40. Van Gods Huis naar Gods aangezicht	103
Hoofdstuk drie: De geschiedenis van Jozef	105
41. Wat droeg Jozef	107
42. Twee jaren van dagen	109
43. Een nieuwe naam voor Jozef	111
44. Het huis van mijn vader doen vergeten	113
45. Jozefs zonen	115
46. Jozef en zijn broers	117
47. Een onzichtbare lijn	119
48. Juda en Tamar: het onbekende verhaal	121

49. De dubbele betekenis van de naam Juda	123
50. Juda's bekentenis	125

Deel 2: Schrift met schrift vergelijken 127

Hoofdstuk één: Het begin 129

1. Twee delen van hetzelfde verhaal	131
2. Veertien in het geslachtsregister bij Mattheüs	133
3. Vier vrouwen	135
4. Zijn Naam is wonderbaar	137
5. De engel en de priester	139
6. Wanneer was de Stille Nacht?	141
7. Gezegende Maagd ... Mirjam	143
8. Pidjon Haben: lossing van de eerstgeborene	145
9. Hoe zit het met de besnijdenis?	147
10. Waarom talmde Elisabeth?	149
11. Johannes de Doper en Qumran	151
12. Was Johannes de bedenker van de doop?	153

Hoofdstuk twee: De bediening van Jezus 155

13. Waarom las Jezus uit Jesaja?	157
14. Bergrede en Tora-lezing	159
15. Is de andere wang toekeren een Joodse deugd?	161
16. Een drasj van Jezus	163
17. Jezus en de sabbat	165
18. Beit Sjammai en Beit Hillel	167
19. Verklaarde Jezus ham koosjer?	169
20. Rivieren van levend water in Jeruzalem	171
21. Een raadselachtige uitspraak in het Evangelie van Johannes	173
22. Jezus en het Feest van de Tempelwijding (Chanoeka)	175
23. De verloren penning	177
24. De Joodse verloren zoon	179
25. De Farizeeër en de tollenaar	181
26. Jezus over de eed	183

27. Eigen vader en moeder haten?	185
28. Als u Mozes zou geloven [...]	187
29. Het raadsel van de evangeliën: de Verborgen Messias	189
30. Wat was zo verleidelijk?	191
31. Waarom gingen de discipelen boodschappen doen?	193
32. Israëls verwachtingen van de Messias	195
33. Wie is die Mensenzoon?	197
34. Hogepriester in eeuwigheid	199
35. De dood van de hogepriester	201
Hoofdstuk drie: Dood en opstanding	203
36. Een man met een kruik	205
37. De intocht in Jeruzalem	207
38. De voeten wassen	209
39. De Maaltijd van de Heer	211
40. Het teken van Jona	213
41. De weg naar Emmaüs	215
42. Het brood breken	217
Hoofdstuk vier: Het woord wordt verspreid	219
43. Een eigenaardig citaat	221
44. Was Paulus lid van het Sanhedrin?	223
45. Kunnen niet-Joden in Jezus geloven?	225
46. Saulus in de Rechte Straat	227
47. Een groot leraar van een verbazingwekkende student	229
48. De reizende Rots	231
49. Paulus en Chanoeka	233
50. De eerste kerk ... in een synagoge	235
Nawoord	237

1. In het begin

Beresjiet bara Elohim – In het begin schiep God

Genesis 1:1

Het eerste woord in de Hebreeuwse Bijbel is *beresjiet* en dat betekent ‘in het begin.’ Dit woord introduceert de openbaring van God aan de mensheid. De eerste letter van dit woord is de letter *bet*. Het is de tweede letter van het Hebreeuwse alfabet; de eerste letter is de *alef*. Je kunt je afvragen of het niet passender was geweest om het eerste woord in de Hebreeuwse Bijbel met een alef te laten beginnen. Waarom is dat niet zo?

De rabbijnen hebben in hun geschriften meerdere mogelijkheden geopperd. Zo is er een uitleg, een *midrasj*, waarin wordt verklaard dat de Tora opent met een boodschap van twee werelden: deze wereld en de toekomstige. Omdat de letter *bet* voor het getal 2 staat, is dat een passend begin. Een andere *midrasj* komt met de gedachte, dat we de schepping moeten benaderen vanuit de tweede letter, omdat we beseffen dat het een proces is dat heel lang geleden begon. We moeten niet als alef beginnen en alles uit het verre verleden negeren, maar als een *bet* door voort te borduren op oude tradities van de Tora.

Maar er is ook een andere oplossing voor dit raadsel: het is niet de bedoeling dat we alles weten. In het Joodse ochtendgebed *sjachariet* staat, dat er geen begin was aan Zijn begin. De verborgen dingen

zijn voor de HEERE, onze God; maar de geopenbaarde zijn voor ons en voor onze kinderen, tot in eeuwigheid, om te doen al de woorden van deze wet (Deuteronomium 29:29 SV77). In Gods plan was het niet de bedoeling om de mensheid alles te onthullen maar voldoende te openbaren voor ons om Zijn wil te kennen en uit te voeren.

De letter bet aan het begin is als een muur die scheiding maakt tussen de dingen aan het begin die aan de HEERE toebehoren en het begin van Zijn openbaring aan ons. Het is opmerkelijk, dat de letter bet in het woord beresjiet groter is dan de andere letters. Alhoewel het Bijbels Hebreeuws geen hoofdletters kent, lijkt de bet hier wel een hoofdletter. Het is een aanwijzing dat hier inderdaad het begin van de dingen wordt geopenbaard.

בְּרֵאשִׁית בְּרָא אֱלֹהִים אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ:

Afb.1: De eerste woorden van de Hebreeuwse Bijbel. Het Hebreeuws lees je van rechts naar links en de eerste letter staat dus helemaal rechts.

2. De Geest van God

.... Over het water zweefde Gods Geest – *Roeach Elohim*
Genesis 1:2

In de meeste Nederlandse Bijbels vind je al aan het begin van de schepping Gods Geest die over het water zweeft. Maar vanuit het Hebreeuws is ook iets als ‘de wind van God die over het water jaagt’ mogelijk. Zo heeft de Bijbel in Gewone Taal: “Er waaide een hevige wind over het water.” De Groot Nieuws Bijbel heeft: “De wind van God joeg over het water.” Maar wat is nu eigenlijk de juiste vertaling?

Mogelijk weet je dat het Hebreeuwse woord *roeach* zowel ‘wind’ als ‘geest’ kan betekenen. Maar hoe kunnen we weten wat hier de passende woordkeus is? Hoe weten we wat de betekenis van de tekst is? Is het Gods Geest die over de oerwateren zweeft of een wind die over deze wateren jaagt?

Het antwoord vinden we door het Hebreeuwse werkwoord dat op *roeach* volgt: *merahefet*. Dit werkwoord komt verder in de Tora alleen maar voor in Deuteronomium 32:11: “Zoals een arend zijn nest beschermt en boven zijn jongen zweeft.” Hier drukt het werkwoord zweven (*merahefet*) de uiterste zorg, liefde en genegenheid uit van de moederarend voor haar jongen: die draagt ze op haar vleugels.

Er is een zekere overeenkomst tussen geest en wind (Jezus vergelijkt ze met elkaar in het Nieuwe Testament). Maar er is ook een

nadrukkelijk verschil: de wind kan niet tedere liefde en genegenheid uitdrukken. De wind waait onverschillig, zonder passie. Gods Geest daarentegen zweeft zorgend en met liefde over Zijn schepping. Dit liefdevolle, persoonlijke en hartstochtelijke zweven, dat we vinden in Deuteronomium 32:11 en Genesis 1:2 kan alleen maar verwijzen naar Gods Geest en niet naar de wind. Door dit ene woord vangen we een glimp op van de verbazingwekkende diepte van de oorspronkelijke Bijbeltekst.

3. De verjaardag van de schepping

En God schiep de mens naar Zijn beeld

Genesis 1:27 HSV

Op de eerste dag van de Joodse maand *Tisjri* viert het volk Israël *Rosj Hasjana*. *Rosj* is het Hebreeuwse woord voor ‘hoofd’ en *sjana* betekent ‘jaar.’ *Rosj Hasjana* is letterlijk hoofd [van] het jaar; het is het Joodse nieuwjaar. Maar deze benaming vind je niet in de Tora. In Leviticus 23:24 wordt het nieuwjaarsfeest in het Hebreeuws *Zichron Teroea* genoemd. [In dit vers staat in de NBV21: “De eerste dag van de zevende maand moeten de hoorns schallen.” In de HSV, SV77 en eerdere vertalingen wordt over bazuingeschal gesproken maar het gaat hier specifiek om de ramshoorn, de *sjofar*]. Het woord *teroea* staat voor het schallende geluid van de *sjofar*. [In de Joodse traditie wordt deze nieuwjaarsdag daarom ook wel *Jom Teroea* genoemd.]

Ook de naam *Jom Hazikaron* wordt gebruikt om de nieuwjaarsdag aan te duiden. Die laatste benaming betekent dag [van] de herdenking. Maar wat wordt er dan herdacht op *Rosj Hasjana*?

In het jodendom herdenkt men op *Rosj Hasjana* de schepping van de wereld. Maar in feite is *Rosj Hasjana*, de eerste dag van de maand *Tisjri*, niet de verjaardag van de Schepping maar van de zesde dag van de Schepping. Op de zesde dag werden Adam en Eva geschapen. De eerste dag van de Schepping is vijf dagen eerder. Waarom wordt *Rosj Hasjana* dan toch op de eerste dag gevierd?

De Joodse wijzen hebben daar een uitleg voor. Pas toen de mens werd geschapen, kreeg de hele schepping zin en betekenis. We kunnen dat ook duidelijk zien in het eerste hoofdstuk van Genesis (Beresjiet) waar de geleidelijke opgang van het kosmische drama uitloopt op de schepping van de mens. Als we de beschrijving van elke scheppingsdag lezen, voelen we dat de geschiedenis in opbouw is en dan in Genesis 1:26-27 komt het crescendo: “En God schiep de mens naar Zijn beeld [...]” In de rabbijnse traditie voegde de geboorte van de mens aan het heelal de mogelijkheid voor God toe om als Koning te worden uitgeroepen. Daarom zijn Gods soevereiniteit en Gods Koningschap de hoofdthema’s van Rosj Hasjana en van de tien ontzagwekkende dagen (*hajamieim ha’noraieim*) die daarop volgen.

Afb.2: Van Rosj Hasjana naar Jom Kipoer: de 10 ontzagwekkende dagen